УДК 373.5.013:331.54:615.85
DOI https://doi.org/10.12958/3083-6514-2026-3-167-173

Рубанець Олександра Михайлівна,
доктор філософських наук, професор,
професор кафедри філософії
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
м. Київ, Україна.
rubanets@gmail.com
https://orcid.org/0000-0003-0363-4116

ВИКОРИСТАННЯ ВПЛИВУ ТЕАТРУ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ТІЛЕСНОЇ СВІДОМОСТІ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ

Постановка проблеми в загальному вигляді. В умовах війни та повоєнного відновлення актуалізується питання застосування арт-терапії у відновленні ментального і соціального здоров'я та повернення до нових умов життя і професійної діяльності. Актуальним є дослідження впливу театральних практик на трансформацію тілесної свідомості як необхідного складника відновлювальних процесів різних соціальних груп, що постраждали від війни.

Сучасний театр є новаційним та інноваційним майданчиком, у якому реалізуються нові концепції впливу на пізнання, свідомість і досвід людини. Введення концепту тілесної свідомості в дослідження терапевтичного та відновлювального соціального впливу на емоційну сферу, свідомість, досвід та відношення людини до світу дає можливість виявити ще більший потенціал театральних практик арт-терапії при відновленні вразливих груп населення, що постраждали від війни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджується тілесна свідомість як складник когнітивної сфери людини та її трансформацій під впливом сучасних театральних практик (Рубанець, 2022). І. Левчук, Ю. Пелех і Я. Дашковська-Тобіаш розглядають плейбек-театр як одну з інноваційних арт-терапевтичних методик у роботі соціального педагога (Levchuk et al., 2026). В. Савінов виявляє соціально-терапевтичний вектор плейбек-театральної події (Савінов, 2025). Соціально-психологічний театр розкривається як інноваційна технологія соціальної роботи (Василюк & Розмолодчикова, 2021). Театр соціального дослідження і терапії виявляє нові інноваційні форми впливу на людину (Головненко, 2016). Розглядаються тілесно-орієнтовані методи роботи, театральні техніки в соціальній роботі (К. Сахно). Розкривається вплив феноменальної присутності в сучасному театральному дійстві на формування досвіду (Шевчук, 2025).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Недослідженими залишаються трансформації травмованої тілесної свідомості та можливості терапевтичного впливу інновацій та інноваційних методик сучасного театру.

Формулювання цілей статті. Ціллю статті є дослідження впливу інтерактивних театральних практик на позитивні трансформації тілесної свідомості у процесах відновлення вразливих груп населення та їх повернення до мирного життя.

Використано наступні **методи дослідження**: когнітивний підхід, тілесний підхід, інформаційний підхід, методи драматерапії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розгляд тілесної свідомості як складника когнітивної сфери людини дає можливість дослідити вплив когнітивних технік на емоційну

сферу та існування тілесності людини при застосуванні арт-терапії в адаптаційних процесах. Зміна тілесної свідомості відбувається не тільки при пораненнях, втратах кінцівок чи отриманні вибухових травм. Зміна тілесної свідомості може відбуватись у зовні неушкодженому тілі в людей, які пережили важкий стрес чи довго перебували у травматичних обставинах. При цьому трансформується уявлення про себе, про власну тілесність і перебування людини в оточуючому світі. Втрачається відчуття гармонії, спокою та здатності отримувати позитивні емоції від виконання тілесних дій та операцій. Людина починає відчувати себе іншою, вона втрачає здатність повернутися до власного життя, втрачає бажання розвивати і реалізовувати себе як особистість. Деформована тілесна свідомість заважає людині ефективно проходити через відновлювані механізми та процеси. Разом з тим питання застосування тілесної свідомості у відновлювальних театральних практиках є малодослідженим.

Перехід від театру репрезентації до театру феноменальної присутності, а також впровадження інтерактивних театральних практик, в яких встановлюються тілесні та емоційні форми взаємодії театрального дійства та глядацького залу, відкриває нові можливості для застосування театральних практик у відновлювальних процесах і поверненні людей до нормального життя. Тілесність завжди відігравала велику роль у розвитку театру. Тілесні, зовнішні прояви різних типажів створюють візуальну комунікацію, впливаючи на емоційний стан тих, хто спостерігає театральну виставу.

Тілесність у театральних постановках стає джерелом енергетичного впливу, сприяючи формуванню нового енергетичного стану всіх, хто бере участь у театральному дійстві. Інтерактивні взаємодії, зокрема у плейбек-театрі, з глядацьким залом не обмежуються емоційним і психологічним впливом. Ця взаємодія може реалізовуватися через вплив на тілесність. Певні рухи глядачів, які ініціюються театральним дійством, створюють нову форму взаємодії індивідуальної та колективної присутності. Індивідуальна присутність трансформується під впливом зміни положень тіла, отримання свободи та можливості вільно рухатися. На відміну від дії під примусом чи керованої впорядкованої дії, в якій людина перетворюється на механізм і втрачає відчуття своєї індивідуальної тілесності, змушуючи робити навіть те, що не подобається чи не підходить з точки зору фізичного та емоційного стану, здійснення рухів під впливом театрального дійства сприяють вивільненню спонтанності та формують нове відчуття тілесної присутності у світі. Колективність інтерактивної дії породжує відчуття емоційного контакту з іншими та сприяє відновленню емоційного зв'язку зі світом.

Відчуття тілесної свободи через можливість рухатись у полі смислової дії, яке несе позитивний емоційний заряд, породжує відчуття впевненості, сприяє народженню надії. Виникає віра у можливість змін на краще.

Розгляд тілесної свідомості як важливого складника когнітивної сфери людини спирається на реалізацію тілесного підходу та розгляду співвідношення тіла і розуму в широкому соціальному та соціокультурному контексті. Тілесний підхід у концепції натуралізованого розуму вказує на зв'язок тіла з діяльністю мозку і мислення.

В театральній діяльності виникає смислове енергетичне поле. Зовнішні предметні візуальні форми несуть символічне навантаження та мають символічне значення. На їх основі створюється внутрішня символіка та формується емоційний простір. Тілесній свідомості в цьому просторі належить важливе місце. Через рухи, тілесні відчуття, а також візуальні образи, які формуються у процесі театральної дії, створюється потужний канал впливу. Він сприяє формуванню іншого відчуття самого себе, іншого розуміння своїх можливостей.

Залучення в сучасні театральні постановки в якості героїв і театральних персонажів осіб, які мають важкий травматичний досвід, виявляє потужний відновлювальний ефект. Можливість участі, особливо колективної, у творенні смислового поля, сприяє значно більшому впливу на свідомість учасників театрального дійства, ніж просто переглядання театральної дії з глядацької

зали. Це сприяє подоланню стресу, тривожності. У кожного учасника дійства зростає зона контролю власних почуттів і вчинків. Структурованість постановки, наявність у грі певної структури, навіть якщо у п'єсі розглядаються якісь трагічні події, сприяє збільшенню в акторів контролю за перебігом подій. Це повертає контроль за власним життям за межами театральної дії.

Особливо значний відновлювальний вплив відбувається тоді, коли до театральної дії долучаються люди із травмованою тілесною свідомістю. Важкі переживання, які характеризують травмовану тілесну свідомість, пов'язані із втратою кінцівок, появою обмеженості у рухах та в інших чуттєвих формах зв'язку із світом, під час участі в театральній дії отримують потужний терапевтичний ефект. Зростає розуміння неушкодженості внутрішньої особистості, а також розуміння того, що набуті тілесні вади, які раніше розглядалися як причини докорінної зміни притаманного людині тілесного існування у світі, трансформуються в нові відчуття. Завдяки театральній дії виникають нові уявлення, що тілесні вади не заважають повноцінній участі в соціальному та смисловому просторі комунікації, спілкуванню та емоційній взаємодії. З'являється відчуття продовження втраченого тілесного спілкування. Людина відчуває себе важливою для інших учасників. Вона стає повноцінним актором колективного творення смислового поля. Вона відчуває себе повноцінною особистістю, для існування та самореалізації якої стають неважливими ті втрати в тілесному існуванні, які раніше від'єднували людину від інших і від світу.

Сила терапевтичного ефекту є потужною саме тому, що цей ефект досягається від безпосередньої участі людини у спільних колективних діях. При інших засобах арт-терапії людина може залишатися наодинці зі своїми внутрішніми проблемами. Відсутність артикуляції та інтерпретації візуальних образів, які створюються, наприклад, у вигляді малюнків, створюють ефект тимчасового звільнення від внутрішньої напруги. Іпотерапія та інші види зоотерапії сприяють внутрішньому заспокоєнню та налагодженню життєдіяльності через тілесний контакт із твариною. Але людині найбільш важлива людина.

Травмована тілесна свідомість створює ефект самоізоляції, що може призводити до руйнації особистих і сімейних стосунків. Разом із втратою тілесної свідомості «нормального життя» втрачаються і соціальні зв'язки, здатність людини повернутися до минулого професійного життя, а також виконувати роботу, до виконання якої людина вчилася, все життя готувалась і проходила соціалізацію.

Відновлення травмованої тілесної свідомості, зруйнованої під час воєнних дій і непереборних обставин, з потужною силою відбувається в театральній терапії. Відновлюється не тільки емоційний контакт людини з людиною. Формується нове відчуття, що можна жити у світі вже з оновленою тілесною свідомістю. Виникає відчуття, що відтворенню можуть підлягати не тільки соціальні контакти і зв'язки, а й може повернутись уявлення про ту цілісність життя, яку людина відчувала до настання періоду її травматизації.

Здатність театру підносити учасників театральної дії до нових суспільних смислів сприяє поверненню смислу та сенсу в габітус (П. Бурдьє) та повсякденні габітуальні практики. Тілесна свідомість є важливою для існування людини і в буденному, і в соціальному житті. Процеси відновлення тілесної свідомості є складними та мало вивченими. Їм притаманний складний міждисциплінарний характер. Тілесна свідомість пов'язує людину не тільки з її власним тілом і розумом, але і формою, на якій ґрунтуються всі соціальні, професійні та соціокультурні можливості людини. Вона нерідко стає межею для визначення можливостей людини у зовнішньому світі. Тілесна свідомість є базовою структурою для саморепрезентації. На ній ґрунтуються уявлення, де, в чому та як людина може досягти успіху та здобути професійну й особисту самореалізацію.

Терапевтичний вплив театральної дії ґрунтується на деяких чинниках. Театральна дія є складником складної структури, яка включає в себе інтерпретацію тексту п'єси, реалізацію

режисерського задуму, головну ідею чи комплекс ідей, які має відтворити театральна дія, та предметні, візуальні й тілесні форми реалізації цієї дії на сцені. Особливість цієї структури в тому, що кожна постановка є унікальною. Навіть якщо дія відбувається багато разів і в ній реалізується один і той самий режисерський задум. Значний внесок у цю унікальність робить тілесна присутність на сцені в кожний момент. Вона відтворює неповторний стан і створює унікальний вплив на тих учасників інтерактивності, які знаходяться не на сцені, а також на всіх присутніх у глядацькій залі.

Актор привносить у свою тілесну присутність сліди того, що відбувалося з ним напередодні, що він пережив у когнітивному та емоційному стані. Те, що він пізнав, зрозумів і відчув, знаходячись за межами театральної дії, відбивається на його тілесній присутності на сцені. Акторська гра стає глибшою, виразнішою, відкриваються нові аспекти, з'являються нюанси та нові фарби. Водночас можуть проявлятися втома чи напруженість, а також стрес, пережитий напередодні. Кожного разу одне й те саме – без зміни реплік, костюмів та іншого антуражу – набуває нового наповнення завдяки особистісній реалізації тілесної присутності на сцені.

Виконання режисерського задуму контролюється та може корегуватись і виправлятись, але ніщо не може змінити впливу тілесної присутності, яка постійно змінюється й оновлюється. Тілесна свідомість проходить етапи розвитку – від неусвідомленості нового, того, що з'являється в тілесній присутності, до заглиблення в новий тілесний стан, його рефлексію, усвідомлення формування нової тілесної присутності та, зрештою, до трансформації тілесної свідомості. Виникнення нової тілесної свідомості є інтегральним результатом процесу особистісних перетворень, усвідомлювань тілесних трансформацій. Цей процес не завершується із закінченням театральної дії. Він продовжується в наступних постановках і реалізується в кожній новій участі. При цьому розвивається не тільки акторська особистість, а й виникає нова тілесна свідомість, яка реалізується на рівні Персони (Юнг, 2022). Тобто вона знаходить свій вираз у нових соціальних реалізаціях і при виконанні нових професійних і суспільних функцій. Змінюються також і трансформуються Его, Я і Тінь. Трансформація тілесної свідомості робить свій внесок у всі ці складники.

Театральна дія як результат колективних зусиль ґрунтується на взаємодії між акторами - вербальній та невербальній, а також інформаційній, когнітивній та енергетичній. Трансформації, що відбуваються з окремими акторами, змушують змінюватися й інших. Виникає потреба інакше взаємодіяти й інакше реагувати. Отримання нової інформації від зміни тілесної присутності та її осмислення сприяють виникненню нового пізнання та формуванню нового досвіду. Цей досвід враховує особистісні тілесні трансформації Інших.

Антропоцентричність театральної дії пов'язана з людиновимірністю театральної гри. Людина як міра всіх речей (Протагор) у театральній терапії постає як процес постійного вимірювання, пізнання присутності Інших. Водночас антропоцентричність розкривається як суб'єктність, як здатність до самовдосконалення, до планування зміни своїх самореалізацій.

Висновки. Терапевтична дія театральних постановок, театральних інновацій та нових вдів театру, зокрема плейбек-театру, виявляють свою ефективність у соціальній роботі й консультуванні різноманітних груп населення, які отримали травматичний досвід, пов'язаний із зміною тілесної свідомості. Вивчення терапевтичної дії та особливостей впливу на тілесну свідомість людей, що постраждали від травматичної дії, відкриває потенціал для розробок нових технік і засобів. Вони сприяють оновленню тілесної свідомості на інформаційному, когнітивному та енергетичному рівнях і можуть стати основою реабілітації травмованої тілесної свідомості. Вони також сприяють формуванню нової тілесної свідомості як способу буття людини у світі.

У плейбек-театрі створюються нові форми тілесної взаємодії та тілесної присутності. Значення тілесного складника та його постійної трансформації внаслідок дії та рухів зростає. Зміни тілесного складника, колективні взаємодії, колективна участь, імпровізація, неочікува-

ність тілесних рухів відкривають перспективу нових інсайтів та осяянь. Тілесна свідомість трансформується спонтанно. Досягнення катарсису та яскравість відчуттів звільнення від усього, в тому числі соціального та побутового, що гнітить, відбувається неочікувано й несподівано. Тілесна присутність є одним із найважливіших складників терапевтичного впливу плейбек-театру на аудиторію. Розширення цієї аудиторії та включення глядачів у тілесні рухи та колективні взаємодії сприяє формуванню нової тілесної свідомості. Формування нової тілесної свідомості постає як процес, який значно пришвидшений та активізований. Безпосередність участі в тілесних трансформаціях, переважання нерефлексивності характеризує зростання впливу тілесності на свідомість та емоційний стан. Відбувається зростання впливу тілесності і на інформаційний пізнавальний досвід. Підхід до феноменальної присутності, який реалізується в плейбек-театрі через тілесність і через тілесні – енергетичні та візуальні – комунікації та взаємодії, сприяє розвитку нових підходів до вивчення терапевтичного впливу театру й театральної дії на людину.

Перспективи подальших розвідок. Вивчення терапевтичного ефекту, який реалізується через театр і театральну дію на тілесну свідомість, виявляє значний потенціал використання театральних засобів в арт-терапії. Це може бути використано в соціальній роботі з людьми та категоріями людей, які пережили травматичний стрес і тривалий час перебували під впливом травматичних обставин. Терапевтичних ефект вельми дієвий при соціальній роботі з різними категоріями, які набули різного досвіду – полону, поранень, перебування в місцях воєнних дій, участі в ліквідації наслідків пожеж, розбору завалів тощо. Трансформації тілесної свідомості, що при цьому відбуваються, створюють травмувальний вплив на свідомість та особистість, осідають у пам'яті, змінюють сприйняття світу, людей тощо.

Травматизація тілесної свідомості при цьому відбувається на основі різних форм участі та при формуванні різних видів досвіду. Тілесна свідомість трансформується не тільки у тих, хто отримує травми, що вимагають медичного втручання, а й у тих, хто працює в певних травмувальних обставинах і стикається з різними видами тілесних ушкоджень. Навіть якщо вони самі при цьому безпосередньо не страждають внаслідок тілесних ушкоджень, трансформація тілесної свідомості все ж відбувається. Тому що накопичується негативний досвід тілесних страждань.

Список використаної літератури

1. Василюк Т., Розмолодчикова І. Соціально-психологічний театр як інноваційна технологія соціальної роботи. *Інноваційна педагогіка.* 2021. Вип. 3. Т. 2. С. 84–91. DOI: https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/33-2.17

2. Головненко А. Театр соціального дослідження і терапії. *Teatre,* 03.06.2016. URL: http://teatre.com.ua/modern/eatr-sotsialnogo-doslidzhennja-i-terapij/ (дата звернення: 05.08.2026).

3. Levchuk, I., Pelekh, Yu., & Dashkovska-Tobiasz, Ya. Playback theater as one of the innovative art therapy methods used by social educators and psychologists. *Інноватика у вихованні.* 2026. Вип. 23. С. 201–214. DOI: https://doi.org/10.35619/iiu.v1i23.740

4. Рубанець О. М. Когнітивна сфера суспільства і людини: інформація, ментальність, ідентичність : монографія / О. М. Рубанець. Суми : Університетська книга, 2022. 546 с.

5. Савінов В. Соціально-терапевтичний вектор плейбек-театральної події. *Простір арттерапії: вектори зцілення у часи війни : матеріали XXII Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції (21–23 березня 2025 р.) /* [за наук. ред. О. Л. Вознесенської, Л. О. Підкоритової]. Київ : Талком, 2025. С. 89–95 URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744961/1/Art%20Therapy%20Space-22%20Proceedings%20%282025%29.pdf (дата звернення: 10.06.2026).

6. Сахно К. С. Арт-терапія в соціальній роботі. URL: https://ppst.sumdu.edu.ua/images/Specialities/231_Socialna_robota/Syl_vubir_OP/Sakhno__Artterapia.pdf (дата звернення: 03.08.2026).

7. Шевчук К. Особливості естетичного досвіду, естетика феноменальної присутності та явище перформансу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філософія»: науковий журнал.* Острог : Вид-во НаУОА, 2025. № 29. С. 3–9. DOI: https://doi.org/10.25264/2312-7112-2025-29-3-9

8. Юнг К. Структура і динаміка психічного. Київ : Центр навчальної літератури, 2022. 574 с.

References

1. Vasyliuk, T., & Rozmolodchykova, I. (2021). Sotsialno-psykholohichnyi teatr yak innovatsiina tekhnolohiia sotsialnoi roboty [Social and psychological theater as an innovative technology of social work]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy, 3*(2), 84–91. DOI: https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/33-2.17 [in Ukrainian].

2. Holovnenko, A. (2016). Teatr sotsialnoho doslidzhennia i terapii [Theatre of social research and therapy]. *Teatre,* 03.06.2016. Retrieved from http://teatre.com.ua/modern/eatr-sotsialnogo-doslidzhennja-i-terapij/ (Last accessed: 13.03.2026) [in Ukrainian].

3. Levchuk, I., Pelekh, Yu., & Dashkovska-Tobiasz, Ya. (2026). Playback theater as one of the innovative art therapy methods used by social educators and psychologists. *Innovatyka u vykhovanni – Innovation in upbringing, 1*(23), 201–214. DOI: https://doi.org/10.35619/iiu.v1i23.740 [in English].

4. Rubanets, O. M. (2022). Kohnityvna sfera suspilstva i liudyny: informatsiia, mentalnist, identychnist [Cognitive sphere of society and man: information, mentality, identity]. Sumy: Universytetska knyha [in Ukrainian].

5. Savinov, V. (2025). Sotsialno-terapevtychnyi vektor pleibek-teatralnoi podii [Social-therapeutic vector of a playback theater event]. In: *Prostir artterapii: vektory ztsilennia u chasy viiny – Space of art therapy: vectors of healing in times of war: materials of the XXII International Interdisciplinary Scientific and Practical Conference.* (pp. 89–95). Kyiv: Talkom. Retrieved from https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744961/1/Art%20Therapy%20Space-22%20Proceedings%20%282025%29.pdf (Last accessed: 10.06.2026) [in Ukrainian].

6. Sakhno, K. S. Art-terapiia v sotsialnii roboti [Art therapy in social work]. Retrieved from https://ppst.sumdu.edu.ua/images/Specialities/231_Socialna_robota/Syl_vubir_OP/Sakhno__Artterapia.pdf (Last accessed: 03.08.2026) [in Ukrainian].

7. Shevchuk, K. (2025). Osoblyvosti estetychnoho dosvidu, estetyka fenomenalnoi prysutnosti ta yavyshche performansu [Features of aesthetic experience, aesthetics of phenomenal presence, and the phenomenon of performance]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriia «Filosofiia» – Scientific Notes of Ostroh Academy National University, Philosophy Series, (29),* 3–9. DOI: http://doi.org/10.25264/2312-7112-2025-29-3-9 [in Ukrainian].

8. Yunh, K. (2022). Struktura i dynamika psykhichnoho [Structure and dynamics of the mental]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury [in Ukrainian].

Рубанець О. М. Використання впливу театру на трансформацію тілесної свідомості в соціальній роботі

Актуальність теми пов’язана з використанням трансформації тілесної свідомості в соціальній роботі. Тілесна свідомість визначає спосіб буття людини у світі та постає як складник когнітивної сфери людини. Нині відбуваються масові трансформації тілесної свідомості у різних категорій населення внаслідок травматичного досвіду. Вплив театру на трансформацію тілесної свідомості постає як частина арт-терапії та драматерапії. Вивчається ефективність впливу театру на травмовану тілесну свідомість на інформаційному, когнітивному, комунікативному та енергетичному рівнях. В умовах війни травматичні порушення тілесної свідомості відбуваються не тільки у тих, хто отримує тілесні ушкодження, а й також у тих, хто стикається і працює з різними категоріями людей, які отримали тілесні ушкодження і травми. Розглядається

використання театру для формування нової тілесної свідомості, яка дає можливість створити нові умови для особистісного та професійного зростання. Це має значення також і для тих, хто внаслідок отримання тілесних ушкоджень втратив можливість повернутися до свого звичайного життя. Досліджується вплив інновацій у сучасному театрі та нових театральних підходів, зокрема використання театру феноменальної присутності, на зростання впливу на травмовану тілесну свідомість. Досліджуються особливості впливу плейбек-театру на підвищення ефективності терапевтичного впливу для відновлення травмованої тілесної свідомості. Соціальні працівники стикаються у професійній діяльності із травмованою свідомістю у різних категорій населення. Вивчення механізмів впливу театру на травмовану тілесну свідомість може стати ефективним інструментом, що може бути використаний у сучасній соціальній роботі, в соціальному супроводі та консультуванні.

Ключові слова: тілесна свідомість, плейбек-театр, соціальна робота, арт-терапія, драматерапія.

Rubanets O. M. Using the influence of theater on the transformation of bodily consciousness in social work

The relevance of the topic is associated with the use of the transformation of bodily consciousness in social work. Bodily consciousness determines the way a person is in the world and appears as a component of the cognitive sphere of a person. Currently, mass transformations of bodily consciousness are taking place in various categories of the population as a result of traumatic experience. The influence of theater on the transformation of bodily consciousness appears as part of art therapy and drama therapy. The effectiveness of the influence of theater on the traumatized bodily consciousness at the informational, cognitive, communicative and energy levels is studied. In conditions of war, traumatic disorders of bodily consciousness occur not only in those who receive bodily injuries, but also in those who encounter and work with various categories of people who have received bodily injuries and traumas. The use of theater for the formation of a new bodily consciousness is considered, which makes it possible to create new conditions for personal and professional growth. This is also important for those who, as a result of receiving bodily injuries, have lost the opportunity to return to their usual life. The impact of innovations in modern theater and new theatrical approaches, in particular the use of phenomenal presence theater, on the increase in the impact on the injured bodily consciousness is studied. The features of the impact of playback theater on increasing the effectiveness of therapeutic influence for the restoration of injured bodily consciousness are studied. Social workers encounter injured consciousness in various categories of the population in their professional activities. The study of the mechanisms of the impact of theater on injured bodily consciousness can become an effective tool that can be used in modern social work, in social support and counseling.

Key words: bodily consciousness, theater, playback theater, social work, art therapy, drama therapy.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 05.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 19.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.09.2026